

příkaz naprosto identický, ovšem post-datovaný dnem 18.8.: jediným důvodem tohoto počínání byla zjevná snaha plně využít 48 hodinové lhůty, kterou pro zadržení podezřelého připouští zákon /skutečně jsem byl propuštěn až 18.8. v 9.30 ráno/.

Pane generální prokurátore, zákon o prokuratuře Vám ukládá dbát o dodržování zákonnosti a z vlastní iniciativy nebo na podnět jiných obžebů zasahovat proti jakémukoli jejímu porušení. Ostatně právě v těchto dnech jste za vzorné a důsledné plnění svých povinností obdržel jedno z nejvyšších státních vyznamenání s důvěrou Vás proto žádám o následující:

1/ Abyste přezkoumal zákonnost postupu příslušníků StB vůči mně a mé rodině ve dnech 16.-19.8.1984, nařídil vyvodit vhodné disciplinární opatření a účinně za mezil opakování podobného přípedu. Pokud shledáte, že byla naplněna skutková podstata trestných činů zneužívání pravomoci veřejného činitele, omezování osobní svobody nebo porušování domovní svobody, pokládáte toto mé podání za oznámení trestného činu.

2/ Abyste zajistil, aby min.vnitřně uhradilo škodu, vzniklou neoprávněným zadržením: přinejmenším částku 192,- Kčs za dvě pracovní směny, které jsem bez svého zavinění nemohl odpracovat. Pokud takové rozhodnutí není ve Vaší kompetenci žádám Vás o zaujetí jasného stanoviska žk protizákonnému postupu StB, o něž bych se mohl opírat v eventuelním občansko-právním řízení.

3. Abyste nařídil orgánům StB, aby mi neprodleně vrátili všechny odněté písemnosti a předměty. Nezávisle na mém osobním přesvědčení, že jejich souvislost s údajnou přípravou tr.činu nelze prokázat, z výše uvedeného vyplývá, že domovní prohlídka proběhla v rozporu se zákonem a nebyla v přísl.době legalizována souhlasem prokurátora: vrácení odnětých písemností bez jakéhokoli jejich meritorního přezkoumání je proto minimálním krokem k nápravě tohoto porušení zákonnosti.

V Praze 12.září 1984

Dr.Václav Benda
Karlovo nám.18
120 02 Praha 2

o o o o o o o o o o o

V tomto čísle Informací o Chartě 77 /viz str.1/ zveřejňujeme dokument Charty 7 č.16/84, jímž mluvčí Charty 77 vydávají stanovisko čtyř historiků k dokumentu Charty 77 Právo na dějiny /viz Informace o Chartě 77 květen 1984/. Ve dvojčísle červenec -srpen jsme rovněž zveřejnili stanovisko Milana Hübala k "Právu na dějiny". Nyní uvádíme další text k této problematice, a to stat Luboše Kohouta Informace o Chartě 77 rády zveřejní další vyjádření k dokumentům Charty 77, pokud to rozsah článku dovolí.

o o

Odpovědnost historika vůči dějinám i budoucnosti národů Československa "Historia Magistra" contra historia ancilla theologiae et politicae"
/Polemika proti autoru textu "Právo na dějiny", vydaného pěti mluvčích Charty 77 a zaslánoého Prezidiu CSAV./

1/ Autor měl možnost vydat text jako diskusní příspěvek. Projevil sice chvaly-hodnou snahu vymanit historickou vědu ze služebnosti jedné politice, avšak udělal z ní služku politiky jiné, protikladné, s onou první zápolící. Nebral vábe ohled na světonázorovou politickou přepesťrost signatářů Charty 77.

2/ v Textu nepřipustně prolíná kritika stavu historiografie a historizující propagandy a agitace současného vládního režimu ČSSR. Mezi stavem historiografie historizující propagandy je zajisté souvislost, avšak nikoli totožnost, ba ani přímá úměra. Uznávám za dost oprávněnou kritiku autora textu vůči historizující propagandě /též výuce dějepisu na školách/. Nemohu však uznat, že totéž platí o kritice stavu historiografie. Autor textu naprosto opominul pozitivní genezi marxistické historiografie od r.1945 do období "normalizace 1970. Nechápu, proč autor vyzvedává pouze marxist.historiograf.školy na Západě, když nesporným pro-gresem byl - nikoli "útěk do dějin", či "cesta mimo dějiny", nýbrž právě - vat to dějin, plnokrevný vstup naší marx.kritické historiografické formující se školy" až do osudových a neblahých let 1968-69.

Zejména nová a nejnovější historie se v 60 letech začala proměňovat z nástroje propagandy v autentickou "paměť národa". Zasloužené pozornosti i neprofesionální širší veřejnosti, se těšila zejména díla hodnotící - uměřeněji než dosud první světovou válku, dvacetiletí první republiky, problematiku okupace a odb

je, ale nejvíce ze všeho díla, vrhající nové, kritičtější světlo na poválečný vývoj lidových demokracií, na temná padesátá léta, na mezinárodní vztahy a postavení Československa v nich. Docházelo tak k přibližování se onomu žádoucímu "HISTORIA MAGISTRA" - historie, jakož to návod k moudrému, realistickému, v nejlepším smyslu P O L I T I C K É M U jednání pro zabezpečení lepšího "futuro". Docházelo k svérázné majisté - "rehabilitaci" první republiky a první fáze "lidové demokracie" /1945-48/. Nikoli však - přes přemnohé, nikoli nevýznamné, revize původních ortodoxních pohledů - k historické "rehabilitaci" Rakousko-Uherské H A B S B U R K Ů.

Chápu-dnešní vládní režim: sledoval-li postihem spisovatelů destrukci "svědomí národa", chtěl pronásledováním kvalifikovaných, především marx.historiků ničit "paměť" a "rozum" národa /!/. Celé pracovní kolektivy rozmetány. Kvalifikovaní pracovníci penzionováni nebo donuceni žít se rozličnými dělnickými profesemi. Pedagogové, učící na školách rozličných stupňů dějepis a literaturu, občanskou nauku, rovněž ve velkém počtu existenčně ničení, či pacifikování ponižujícími sebekritikami. Učebnice vyměňovány za jiné, jež píší "spolehliví" autoři, inspirovaní "génie" nebožtíka již V.Krále.

Kádrové postihy historiků předcházely či doprovázely reorganizace vědeckých ústavů a oddělení. Obecná tendence někdy vyjádřená novými názvy/ byla oslabit jejich vědecký charakter. Posílit prvky služebnosti a poplatnosti potřebám soudobé politic.propagandy. - Celkový počet vědeckých, či vědecko-pedagogických kádrů v oblasti historické vědy, totálně postižených, se pohybuje kolem 200 lidí. K tomu přistupují pracovníci archivů, pomocné vědecké síly, regionální historikové.....

Daleko méně postižení historikové, zabývající se středověkem a novověkými dějinami do r.1918. Zde vcelku vzestupný trend nenerušen.

3/ Také proto vyslovuji kritiku textu historizujícího chartisty, pokud je obsahové těžiště jeho kritiky zaměřeno především vůči medievalistice, vůči starším přechodům našich dějin v podání poctivých, dosud nevyhozených historiků, pokud neprávem postupuje přehodnocení našich tradic /zejména HUSTITSTVÍ a PŘEDBĚLOHORSKÉ DOBY, sui generis i doby PRVNÍ REPUBLIKY/ ve prospěch již dávno prokázaných /i v první republice/ REGRESIVNÍCH TRADIC /protireformace - Jan Nepomucký - odnárodněná česká šlechta, Habsburkové/.

Přiznávám, že v první vývojové etapě naší poválečné historiografie byla problematika duchovního vývoje a pozitivních stránek vlivu křesťanství opomíjena. Avšak v nejlepších dílech autorů typu Macka, Kalivody, Machovce můžeme tu zaznamenat vzestupný vývojový trend. Aniž by ovšem tito a jim blízcí autoři upadli do glorifikace, nekritičnosti, vůči roli křesťanství ve středověku, církevních svatých zvláště. Frámérním v jejich díle zůstal - soudím v plném souladu s objektivní pravdou - poukaz na rozporný vliv křesťanství: na jedné straně šíření, rozvoj vzdělání a vyšší kultury, na druhé straně upevnování feudálního panství /ideologickými i mocenskými prostředky/, brzdění rozvoje přírodních i společenských věd, stavění jich - filozofie zejména - do služeb církve a teologie, tím pak brzdění rozvoje výrobních sil i progresu společenských - výrobních politických, kulturních - vztahů.

Pokud bych autorům textu přitekalo, že je třeba více objasnit /kromě jiných, závažnějších problémů/ i postavu knížete Václava /přidal bych i cyrilometodějskou misi/ nebo věnovat pozornost J.Nepomuckému, pak v rozporu se zřejmými představiteli autorů, musí mít prioritu objasnění knížete Václava, jako historické osobnosti, jakož i porovnání církevního /a - žel - i válečného, nacistického kultu svěťce a státníka s tím, co si z něho vytvořila lidová tradice /pravý opak onoho církevního i nacistického: Václav, bráncí samostatnost a nezávislost svého národa na koni a se zbrání v ruce!/. Vzpomeneme cyrilometodějského výročí Nelze označit jednoznačně za vlivy katolické nebo pravoslavné. Neboť církve se rozdělila mnohem později. Byly to vlivy slovansko-křesťanské, přičemž současně pronikaly vlivy německo-latinsko-křesťanské, jež dosáhly později dominance a vytlačily - po urputném odporu - také svatoprokopské - vlivy slovansko-křesťanské, daleko později se vyvinuvší v pravoslavné. Úsarpacé cyrilometodějské tradice katolickou církví nemá historické oprávnění. Vedle papeže by tu při cyrilometodějských oslavách měl sedět nějaký představitel pravoslavi. A dále představitelé reformace, protože před násilným rekatolizováním Čech tu převažovaly církve a náboženství nekatolická, jež mezi dosud věšícými i v dnešní době tvoří nikoli zanedbatelnou část! U J.Nepomuckého zdůraznila objektivní historio-

grafie, a koneckonců již kněz - buditel a vědec Dobrovský přečetné otazníky, pokud jde o historickou osobnost. Prokázala, že kult tohoto "svatého" měl prokazovat oprávněnost papežské a církevní moci /podobně jako je tomu u Svatého Stanislava v Polsku/. Měl nahradit a vymazat z paměti národa památku na jiného Jana, na H U S A, na kostnické jiskry, jež byly prologem slavné husitské revoluce! I u Jana Nepomuckého zapracovala lidová tradice. Nejlépe ji vyjádřil antiklerikál a téměř ateista Karel Havlíček Borovský: "Svatý Jene z Nepomuku, drž nad námi, Čechy, ruku, by nám Bůh dal, co dal Tobě, náš by jazyk neshnil v hrobě!"

K procesu dedeifikace tohoto "svatého" potvrzeného znovu Janem Pavlem II, přispěl razantně dnešní režim ČSSR. Udělal definitivní tečku za "problematikou" onoho "živoucího jazyka" světece a s pomocí moderní lékařské vědy.... - mimochodem poznamenávám, že stejně jako dnešní historiografie, mohl by autor textu kritizovat i his oriografie první republiky, která husitství z rozličných náboženských, politických i historických - vědeckých i nevědeckých - pozic rovně věnovala "neúměrně" velkou pozornost oproti historickým etapám jiným.

Není pravdivé ani generalizující tvrzení autora textu, že marxistická historiografie vyeliminovala z dějin ČLOVĚKA A BOHA. Naopak: marx.historiografie prokázala rozhodující dějinnou roli člověka, lidových mas, oproti roli králů a papežů, vojevůdců a státníků. Rehabilitovala člověka vykořisťovaného, bouřícího se proti vykořisťování světskou i církevní mocí. A také zdůraznila, proč tento člověk v době ideologické dominace církve a náboženství vyjadřoval své tužby náboženskou formou.

Zdůraznil-li jsem, že ani v dnešním režimu nebyl, progresivní trend historiografie středověku a zčásti novověku zastaven a vržen zpět, pak toto tvrzení, protikladné autoru textu, opírám o řadu prokázaných skutečností. Přes značnou krizovost naší ekonomiky nebyl zastaven vzestupný trend finančních a materiálových dotací /samozřejmě stále neuspokojivých/ na archeologické výzkumy /též Pražský hrad/, na obnovu středověkých a ranně novověkých hradů, kostelů a zámků a jiných památek. - Kupř.dr. Spěváček vydal, či vydává tři díla o profilových předhusitských penovnících a jejich době, převyšující průměr soudobých historických textů. Janáček či Poche píše řadu dost podnětných textů o středověké Praze

Vycházejí znamenité barevně vyvedené, a opravdu stěžejním skvostům věnované publikace z dějin umění, baroko nevyjímaje. Davy lidí obdivovaly dobře připravenou výstavu k našim národním dějinám, vrcholící představením korunovačních klenotů národu.

Galendauer vydal "Osud trůnu habsburského". Výmluvný to důkaz, že se režim Habsburků již nemusí "bát". A mnohé jiné. V tomto "jiném" dodávám nesporný dynamický vývoj archeologie. I jiná staletí, než 17. a 18. jsou opomíjena. Nejsou totiž kvalifikované kádry. Zlý úmysl tu není. Pravdou je i to, že společným dějinám střední Evropy z téhož důvodu není věnována potřebná pozornost. Kategorické kritiky bych chtěl nicméně upozornit na to, že pouze vlastní vinou se neseznámili s prvními, dost půvabnými vleštovkami /jako nedělalíci/. Mezi nimi vyniká např. Mikulkova práce "Slovanství a polská společnost v XIX.století". - přibývající, kvalifikované práce k období druhé poloviny 17. a 18.stol.nikterak nepopírají, ba zdůrazňují progresivní stránky evropské dějinné role Rakouska. Zejména pak jeho role obhájce západu - a středoevropské civilizace před tureckým vojenským náporom /viz čestná role materiálů odtud při 300 výročí porážky Turků u Vídně 1683/. Patří sem i hlubší ocenění zrušení nevolnictví a josefinských reforem, politicko-ekonomických podnětů k rozvoji kapitalismu v Rakousku, Čechách zejména, role čes.šlechty v nár.obrození a v rozvoji "zemského" českého patriotismu, a taktéž v rozvoji českého průmyslu. Rakousko je hodnoceno jako pozitivní faktor, vytvářející jednotnou ekonomiku Podunají. - Autoru "Práva na dějiny" se ovšem zřejmě nelíbí to, že poctivá historiografie nemůže opominout převažující negativní role Rakouska a Habsburků v dějinných střední a celé Evropy. Spolu s Ruskem je Rakousko předním kontrarevolučním faktorem: jak vůči rev. Francii 1789-94 i později, tak i vůči revolucím let pozdějších, odepřímáním formování národních států, Itálie, zejména. Neúnosně dlouho brzdí vládnoucí šlechta a dvůr demokratické procesy v Říši. Procesy, emancipace, zrovnoprávnění jednotlivých národů. V tomto nežádoucím represivním úsilí má prvořadou roli církev /a ovšem i klerikální a německé nacionální i liberální strany/. - Lapidárně a přesně to vyjadřuje v básnické zkratce J.S.Machar: "Tělo hyne bídně ve službách Vídně, duše těžce drmá v objetí Ríma."

Na konci 19. a na zač. 20. stol. se Rakousko dostává do zahraničně polit., ekonomického i ideologického područí zmohutnělého císařského Německa a jeho panger

manického plánu na ovládnutí Evropy, ve které český národ nebude mít místo. - Ono časté - "neměli jsme bourat Rakousko!" - nenalezá v autentickém dějinném chodu opodstatnění. Rakousko, dle přání a praktického, nikoli malého, úsilí národů obývajících, předních politiků, emigračních i domácích, Masaryka, Beneše, Štefánika, Kramáře, Svehly, Kašina, Soukupa, Štříbrného, Klofáče, Šrobára, i jejich legií, prolévajících vlastní krev za svobodu na frontách první světové války, jakož i dle převažujícího mínění i činnosti státníků vítězných mocností Doňody musilo být rozbité, musilo se rozpadnout, musilo zaniknout.

"CETERUM AUTEM CENSERO AUSTRIAM ESSE DELICENDAM!"

Jednoznačně odmítám přespříliš zjednodušující schéma autorů "Práva na dějiny" v pohledu na kvality současných historiků, zejména nejnovějších dějin: tvůřiví historikové emigranti a doma perzekvovaní, obrovská plejáda netvořivých přizpůsobivců, stále ubývajících hlouček relativně dobrých historiků mezi neperzekvovanými. - Naprosto to neplatí o historických středověku a novověku do r. 1918, kde domácí a zahraniční disidenti tvoří - z hlediska odbornosti - naprosto zanedbatelný zlomek oproti plejádě vynikajících historiků neperzekvovaných. V této souvislosti nemohu ostře neodsoudit útok autorů textu proti ústavu orientalistiky. Nejen dřívější pracovníci v této oblasti, nýbrž i dnešní získali naši orientalistice světovou proslulost.

Neplatí to však ani o historických nejnovějších dějin. Dělicí čára je jinde: mezi historiky dobrými a poctivými na jedné a mezi historizujícími a politizujícími publicisty, nositeli rozličných ideologických fikcí, falešného vědomí na straně druhé. Je také pravda, že impulsem pro vnášení politiky do vědy historické bývá někdy - v obou táborech - zistný zájem.

Historici si kladou "pozitivistické" otázky: co přesně bylo? proč bylo? zda vůbec byly a nějaké byly reálné alternativy autentického dějinného chodu. Ti druzí přistupují ve svých pracích k naprosto nepřipustnému mentorování dějin a jejich předních aktérů z pozic svého aktuálního politického poznání a přesvědčení, či dokonce z pozic morálního rozhořčení a emocí. - Pro příklady nežádoucího vnášení aktuální politiky do pohledu na historii nemusím chodit daleko. Stačí se podívat na "historickou" tverbu v obou /!/ táborech u příležitosti 40. výročí vytvoření "druhé fronty" v Evropě, či v našich "malých poměrech" u příležitosti stého výročí narození významného českého státníka evrop. formátu dr. E. Beneše.

Historie zajisté není exaktní vědou, jako třeba matematika. Vždyt zkoumá aktivní, ne vždy plně předvídatelnou tvořivou činnost lidí, společenských skupin tříd, národů, lidstva jako celku. Zejména při zkoumání nejnovějších dějin, jejich aktéři ještě v milionech žijí a pocítují živé následky nedávných ještě vlastních dějinných aktů, neoprostí žádný historik svůj metodologický přístup od svého světového názoru nebo politického přesvědčení. Ale vědec, narozený od ideologa, je schopen a má sílu opravit své výchozí počáteční názory na zkoumanou problematiku, pokud zjistí přesvědčivá fakta a souvislosti, jež jeho hypotézu vyvracejí. Staví prověřená fakta a souvislosti nad a třeba i proti svému polit. přesvědčení nebo proti původnímu a snad trvajícimu etickému přístupu. Hovoří pravdu padni komu padni. V historii prokázaných negativních dokonce i vlastní polit. strany spatřuje podněty k novému, moudřejšímu jednání dnes i zítra. Odtud ono okřídlené HISTORIA MAGISTRA! Ideolog jakéhokoli světového názoru a polit. přesvědčení se řídí neopak obměnou onoho středověkého, totiž "historia, ancilla politicae". Svévoleně vybírá i zamlčuje, komolí i zamlčuje dějinná fakta a souvislosti, aby mu tak historie "pomáhala" k ospravedlnění či zdůvodnění minulé a k realizaci aktuální nebo budoucí politiky.

V závěru chci zaujmout stanovisko ještě k problému diskusí o "smyslu" národních či světových dějin. Tyto diskuse mají svoji opravdu bohatou tradici a byly vedeny někdy na dost vysoké odborné úrovni předními národními historiky a filozofy. Názory diskutujících bývaly odlišné, často diametrálně. Jedni hledali smysl lidských a národních dějin v silách transcendentních, jiní ve faktorech vývoji lidské a národní společnosti imanentních. Jsem dalek toho, abych význam takovýchto diskusí "pro futuro" popíral, zejména pokud by je vedli opravdu renomovaní a kvalifikovaní historikové a filozofové dějin. Nicméně soudím, že by toto "hledáčství" nemělo být stavěno - jak, žel, činí autor mnou kritizovaného textu - proti snaze jiných historiků a filozofů dějin, hledat a nacházet především příčinné souvislosti, determinanty, nebo i zákonitosti dějinného vývoje. Dovolují si upozornit, že i v této oblasti vytvářejí autoři me-

zi historiky zbytečnou a umělou hráz a že projevují, jako i v jiných partiích textu neznalost autentického marxistického "dialektického determinismu".

Historie diskusí o smyslu dějin, i těch, jež byly vedeny na velmi vysoké úrovni, zpravidla prokázaly pouze dohodu diskutujících o tom, že se nikdy o smyslu národních i světových dějin nedohodnou!

Hledání a nacházení příčinných souvislostí, determinant, či dokonce zákonitostí společenského pohybu ve výše uvedeném smyslu také neskýtá záruku, že se diskutující dohodnou. Ale pokud se dohodnou, pomáhá jim to v tom, aby H I S - T O R I Ā byla alespon poněkud M A G I S T R A, a aby lidé, i celé společenské ~~skupiny~~ skupiny, národy, lidstvo jako celek, našly cestu k objektivnímu progresu, zbavovaly se /se/ velmi častého/ D O M Q U I J O T S K Ě H O A V Ā N T U R I S M U v působení na dějinný chod.

PhDr. Luboš Kohout OSc., dříve docent na katedře polit. věd filosofické fakulty Univerzity Karlovy, vědecký pracovník Ústavu dějin Univerzity Karlovy, nyní dělník n.p. Metrostav, signatář Charty 77, bytem Praha 2, Varšavská 24, tel. 2518582.

Praha, září 1984

o o o o o o o o o o

Dokumenty mírového hnutí

Ve dnech 17.-23.7.1984 se konal v italské Perugii III. evropský konvent o jaderném odzbrojení. Na tiskové konferenci, konané na závěr konventu, byl rozšířen i text Evropského mírového prohlášení, které bylo vypracováno z iniciativy západoberlínské skupiny Ost-West Dialog a franc. mírového hnutí CODENE. Ke konventu v Perugii se chceme vrátit v jednom z příštích čísel; nyní zveřejňujeme text Evropského mírového prohlášení. Mírovou tematikou se zabývají i dva dopisy, které rovněž zveřejňujeme.

EVROPSKÉ MÍROVÉ PROHLÁŠENÍ

Prožíváme dnes zvláště nebezpečné období v dějinách lidstva. Mnoho občanů si uvědomilo, že třetí světová válka je nejen možná, nýbrž pravděpodobná. Ekonomická a sociální krize rozvinutých prům. zemí, konfrontace mezi velmocemi posilovaná rozvíjením manichejských ideologií, výbušné střetnutí severu a jihu a války v třetím světě: to je základ politických napětí, jež posilují šílené závody ve zbrojení.

Již víc než dvacet pět let disponují vojenské síly NATO a Varšavské smlouvy více jadernými zbraněmi, než kolik je třeba k vzájemnému zničení. Přesto díky závodům v jaderném zbrojení počet těchto zbraní rok od roku stoupá. V Evropě, jež je hlavním geografickým dějištěm konfrontace východu se západem, se dnes rozmísťují nové systémy zbraní, jejichž záměrem je, aby se atomová válka stala realizovatelnou a aby ji bylo možné vyhrát.

Tato situace volá národy Evropy k odpovědnosti za mír a za budoucnost tohoto kontinentu, a to bez ohledu na hranice jednotlivých zřízení a bloků. Rostoucí aktivita mírových hnutí je viditelným znamením této odpovědnosti. Společné úsilí čelící nebezpečné dynamice přezbrojování a konfrontace se projevuje ve všech zemích východu a západu a závislosti na specifických podmínkách, kterým odpovídá rozrůzněnost dílčích cílů.

Jakožto Evropané z východu i západu, členové náboženských organizací, iniciativ a hnutí nezávislých na vládách a státních institucích, vyhlašujeme svou vůli pracovat společně na nastolení skutečného a trvalého míru v Evropě. Máme za to, že k tomu nerozlučně patří následující zásady a cíle:

1. Mír je nedělitelný.
Naše obrana míru musí být především zaměřena na konkrétní situaci té země, ve které žijeme. Zároveň však naše politická mírová aktivita musí překračovat hranice a bloky uvnitř i vně Evropy. Proto usilujeme o zastavení veškerého vměšování supervelmocí a jiných evropských států do záležitostí kteréhokoli státu, vč. států třetího světa, stažení všech cizích vojenských jednotek ze všech zemí, právo všech národů na sebeurčení. Naše aktivní mírová solidarita se týká všech částí světa, kde vládne vojenské násilí, nebo kde jsou národy tímto násilím ohroženy. To platí jak pro vztahy mezinárodní, tak pro vnitřní záležitosti, té které společnosti. Schopnost společnosti zachovat mír se prokazuje také její schopností udržet mír vnitřní.
2. Zastavení závodů ve zbrojení a odzbrojovací iniciativy.